

Tudományos folyóiratok bírálata.

Folyóirataink a megindulással járó kezdeti nehézségek után ma már nagyban-egészükben betöltik azt a feladatot, amit a tudományos élet jogosan vár el a Magyar Tudományos Akadémia kiadványaitól. Az Actákban közölt cikkek általában magas színvonalúak. Számos folyóiratunknak van már komoly visszhangja a külföldi tudományos körökben. A szerkesztőségek munkájukat jól végzik. Ennek ellenére fontosnak látszik, hogy az Osztályok behatóbban foglalkozzanak üléseiken az Actákkal és az Osztályközleményekkel, mint eddig történt. Ez esetben nem fordulhat elő pl. olyan hiba, mint az Acta Historica 1. számánál, amely kizárólag orosz nyelven közölt cikkeket és más nyelvű összefoglalót sem hozott.

Komoly hiba, hogy a cikkek fordítása általában még mindig nem üti meg az Akadémia kiadványainál joggal megkövetelhető színvonalat és igen gyakoriak a sajtóhibák, ami megengedhetetlen a külföldre menő folyóiratoknál. /Az Acta Biologica I./ 1-4 füzetben a 179-205 oldalon lévő angolnyelvű cikk pl. hemzseg a sajtóhibáktól./

Még mindig sok a panasz egyes folyóirataink késedelmes megjelenése miatt. A felelősség a késedelemért azonban nemcsak az Akadémiai Kiadót és az Akadémiai Nyomdat terheli. Több esetben a szerkesztőség hibájából nem lehetett biztosítani az Acták tervszerű megjelenését. /pl. az Acta Linguistica és Acta Antiqua I. kötet 1. számánál./ Gyakran előforduló panasz, hogy a cikkek a lektoroknál időznek indokolatlanul hosszú ideig. /Az Acta Chimica egyik cikke pl. 4 hónap óta van a lektornál./ Ez a kérdés annál komolyabb, mivel a szerzők érthetően nem szívesen publikálnak az Actákban, ha a beküldött cikkek megjelentetése nem egyszer 1/2-3/4 évet, sőt ennél még hosszabb időt is vesz igénybe.

Az Osztályközlemények profiljának kialakítatlansága még mindig sok zavart okoz és némely esetben a folyóirat színvonalának rovására megy.

Az egyes folyóiratokkal kapcsolatban a Könyv-és Folyóiratkiadó Bizottság az alábbi jelentést terjeszti az Elnökség elé:

Az Acta Orientalis, Acta Linguistica, Acta Antiqua és Acta Archeologica eddig megjelent kötetekben igen sok kiemelkedő cikk van, amelyek közül sok máris visszhangra talált a külföldi tudományos körökben.

Az Acta Mathematica szerkesztőségének megállapítása szerint több matematikus küld cikkeket külföldi lapoknak, ahelyett, hogy idehaza publikálna. A szerkesztőségnek és az Osztálynak ezen a területen komoly feladatai vannak.

Ürvendetes tény, hogy már a Szovjetunióból és a népi demokráciákból is kapott a lap cikkanyagot, bár sajnálatos, hogy pl. egy román szerző a régebbi késedelmeskedés láttára cikkét visszakérte.

Az Acta Physica eddig késedelmes megjelenése nem a szerkesztőség, hanem a Nyomda hibájából történt. Ennek megjavítására a szerkesztőség J á n o s s y Lajosnét felkérte arra, hogy a helyszínen adjon segítséget a nyomdai munkához.

Az Acta Biologica cikkei között is több kiemelkedő dolgozat van. /Gelei, Zólyomi tanulmányai/ A szerkesztőségnek azonban fokozottan kell ügyelni a nyelvi-és sajtóhibák megszüntetésére.

Az Acta Medica, Acta Morphologica és Acta Physiologica ban több kiemelkedő eredményt ismertetett meg. Ezeknek a folyóiratoknak a megjelenését a szerkesztőségek kezdettől fogva igyekeztek tervszerűvé tenni és ezen a téren talán a legjobb eredményeket érték el.

Az Acta Technica szerkesztőségének munkájában hiányosság, hogy az Acta I. kötet 1.sz. csak kohászati, az I. kötet 2. sz. főleg bányász és kohászati cikkeket, az I. kötet 3. számának több mint a fele bányász és kohászati cikkeket tartalmaz, míg a II. kötet 1. sz. egy cikk kivételével csupa bányász és kohász dolgozatot közöl. Némi túlzással azt lehet mondani, hogy az Acta Technica nem képviseli a magyar műszaki tudomány teljes egészét. Fel kell hívni a VI. Osztály figyelmét arra, hogy a szerkesztőség feladata ne csak a beérkező cikkek összegyűjtésére és kiadására szorítkozzék, hanem a népgazdaság különböző szektoraiból tervszerűen állítsa össze az Acta anyagát.

Az Acta Chimica közleményei megfelelnek a nemzetközi tudományos igényeknek. Sajnálatos ennél a folyóiratnál is, hogy a fordítások nagyrésze rendkívül rossz. Nehézséget okoz még a legjobb cikkek összegyűjtésében az a körülmény, hogy a cikkek megjelenésének időpontja a beküldéstől rendkívül távol esik. A szerkesztőség ezen a területen igyekszik mindent elkövetni a gyorsabb megjelenetés érdekében.

Az Acta Agronomica I. kötet 1. sz. 12 iv terjedelemben 4 dolgozatot közölt összesen. A 4 dolgozat bármelyikének terjedelme a bennük lévő, a külföldi kutatókat érdeklő új tartalommal nem áll arányban. Különösen kiütöközik ez Reichart G. dolgozatában. Az I. kötet 2. sz. viszont közel 7 iven csupán egy dolgozatot közöl. A szerkesztőség feladata lenne az olykor indokolatlanul bőven tárgyalt anyag megfelelő lerövidítése.

Az Acta Veterinaria cikkeiről külföldi szakkörökből is elismerő vélemények hangzottak el. Az Acta legutóbbi számában azonban megjelent egy olyan cikk /dr.Meggyesy közleménye/, amelyet korábban az Acta Physiologica-nak nyújtottak be, de az a lektori vélemények alapján a cikket publikálásra nem fogadta el. Ez az eset felhívja a figyelmet arra, hogy egyes Actáink szerkesztőbizottságainak olyan cikkeknél, amelyek egy határterületet érintenek, a megfelelő másik osztály véleményét is ki kell kérniük.

Az Osztályközlemények szerkesztésében mutatkozó hiányosságok összefüggnek azzal a körülménnyel, hogy ezen folyóiratok egységes profilja még nincs kialakítva.

Ennek a következménye az, hogy az 1950 évi Nagygyűlés anyagát tartalmazó számon kívül több osztálynak eddig csak egy füzetet jelent meg, a III. Osztály pedig ezen a számon kívül nem is jelentetett meg eddig többet. Természetes, hogy az Osztályközlemények folyóiratszerű megjelenését nem lehet mindenben biztosítani, de az is nyilvánvaló, hogy ritka alkalmi megjelenése részben odavezet, hogy a Közlemények eleve lemondanak közvetlen gyakorlati jelentőséggel bíró cikkek közléséről.

Hiba az is, hogy pl. a II. Osztály Közleményeiben több esetben jelent meg olyan cikk, amelyet korábban már más folyóirat közölt, a VI. Osztály Közleményeiben pedig több olyan cikk jelent meg, amelyeknek publikálása műszaki tudományos folyóiratban indokoltabb lenne. /Pl. I. kötet 1. sz.-ban Tárczy-Hornoch Antal, valamint Rada István Tamás cikke, a II. kötet 1. sz.-ban Vidéky Emil, valamint Diebold Károly cikke./

Folyóirataink színvonalának további emeléséhez szükséges:

- 1./ Fokozott felvilágosító munka annak érdekében, hogy a legjobb tudományos dolgozatokat az Akadémia folyóirataiban publikálják. Ebben a munkában az osztályok adjanak meg minden segítséget a szerkesztőségeknek.
- 2./ A szakmai és nyelvi lektorálás további szigorítása.
- 3./ A folyóiratok rendszeres kritikájának megszervezése.
- 4./ A megjelenés tervszerűségének fokozása.